Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 12. maijā [1]

Lieta C-250/21

Szef Krajowej Administracji Skarbowej
pret
O. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty reprezentowany przez O S.A.

(*Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – Direktīva 2006/112/EK – 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts – Pret atlīdzību sniegtu pakalpojumu aplikšana ar nodokli – Tieša saikne starp sniegtajiem pakalpojumiem un atlīdzību, ko saņēmis nodokļa maksātājs – 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts – "Kredīta piešķiršanas" atbrīvojums – Sintētiskā vērtspapīrošana – Pakārtotas līdzdalības līgums

1. Šajā lietā *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) ir vērsusies Tiesā ar jautājumu par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piemērošanu darījumam, kas jāveic saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu.

2. Shematiski saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu, ko paredzējis attiecīgais nodokļa maksātājs pamatlietā, ieguldījumu fonds A, noslēdzot minēto līgumu, maksā bankai B avansa maksājumu. Apmaiņā pret šo maksājumu banka B (turpmāk tekstā – "iniciators"), kas ir aizdevusi naudu C (turpmāk tekstā – "galvenais parādnieks"), piekrīt samaksāt ieguldījumu fondam A (turpmāk tekstā – "pakārtotais līdzdalībnieks") ieņēmumus, ko iniciators ir ieguvis saskaņā ar sākotnējo aizdevuma līgumu, kas noslēgts ar galveno parādnieku. Lai gan naudas plūsma un risks tika izņemti no iniciatora bilances un nodoti attiecīgajam ieguldījumu fondam šajā lietā, iniciators saglabā aktīvu īpašumtiesības.

3. Konkrētāk, Tiesai tiek lūgts noteikt, vai pakalpojumi, ko ieguldījumu fonds sniedz saskaņā ar aplūkoto pakārtotas līdzdalības līgumu, ir "kredīta piešķiršan[a] un kredīta starpniecīb[a], kā arī kredīta pārvald[īšana], ko veic persona, kura piešķir kredītu", Direktīvas 2006/112/EK [2] 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē. Tādā gadījumā uz šiem pakalpojumiem attiektos šajā tiesību normā paredzētais atbrīvojums no PVN. Manuprāt, šim jautājumam ir būtiska praktiska ietekme uz vērtspapīru tiesisko regulējumu, jo Tiesas sniegtā atbilde var ietekmēt šādu finanšu darījumu veikšanu un pievilcību, padarot šo lietu sensitīvu.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Direktīva (2006. gada 28. novembris) par kopējo [PVN] sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā ir noteikts, ka PVN uzliek attiecīgi "preču piegādei, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds", un "pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds".

5. Minētās direktīvas 9. panta 1. punktā ir sniegta "nodokļa maksātāja" definīcija.

6. Tās pašas direktīvas 135. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis atbrīvo no nodokļa šādus darījumus:

[..]

b) kredīta piešķiršanu un kredīta starpniecību, kā arī kredīta pārvald[īšanu], ko veic persona, kura piešķir kredītu;

[..]

d) darījumus, tostarp starpniecību, kas skar noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus, taču izņemot parādu piedziņu;

[..]

f) darījumus – tostarp starpniecību, izņemot pārvaldi un uzraudzību –, kas attiecas uz akcijām un daļām sabiedrībās vai apvienībās, bezseguma parādzīmēm un citiem vērtspapīriem, tomēr izņemot dokumentus, kas rada īpašumtiesības uz precēm, un izņemot 15. panta 2. punktā minētās tiesības vai vērtspapīrus;

[..]."

B. Polijas tiesības

1. Likums par PVN

7. *Ustawa o podatku od towarów i usług*[3] (Likums par preču un pakalpojumu nodokli; turpmāk tekstā – "Likums par PVN") 43. panta 1. punkta 38. apakšpunktā ir noteikts, ka no PVN ir atbrīvoti kredītu vai naudas aizdevumu piešķiršanas un starpniecības pakalpojumi, kā arī kredītu vai finanšu aizdevumu pārvaldīšana, ko veic persona, kura piešķir kredītu vai aizdevumu. Saskaņā ar tā paša likuma 43. panta 1. punkta 39. apakšpunktu pēc būtības atbrīvojumu piešķir nodrošinājuma, garantiju un citu finanšu un apdrošināšanas darījumu nodrošināšanas starpniecībai, kā arī kredīta garantiju pārvaldīšanai, ko veic piešķīrējs.

[3] 2004. gada 11. marta Likums par preču un pakalpojumu nodokli, redakcijā, kas piemērojama strīdam pamatlietā (2011. gada *Dz. U.* Nr. 177, 1054. poz.).

2. Likums par ieguldījumu fondiem

8. *Ustawa o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi*[4] (Likums par ieguldījumu fondiem un alternatīvu ieguldījumu fondu pārvaldi; turpmāk tekstā – "Likums par ieguldījumu fondiem") 183. panta 4. punkts attiecas uz pakārtotas līdzdalības līgumiem. Šajā tiesību normā ir noteikts:

"Līgumā par visu to maksājumu nodošanu fondam, kurus saņem vērtspapīrošanas iniciators vai vērtspapīrotu prasījumu iesniedzējs no noteikta debitora parādu kopuma vai no konkrētiem debitora parādiem (pakārtotas līdzdalības līgums), ir jāietver šo personu pienākums nodot fondam:

1) visus ienākumus no vērtspapīrotiem debitora parādiem kopumā;

2) visu vērtspapīroto debitora parādu pamatsummas;

3) summas, kas iegūtas, realizējot vērtspapīrotu debitora parādu nodrošinājumus, ja vērtspapīrošanas iniciatora vai vērtspapīrotu debitora parādu iesniedzēja apmierināšana ir notikusi, realizējot nodrošinājumus."

II. Strīds pamatlietā un uzdotais prejudiciālais jautājums

9. Šajā lietā attiecīgais ieguldījumu fonds ir nestandartizēts fonds Likuma par ieguldījumu fondiem 183. panta izpratnē. Tas plāno slēgt pakārtotas līdzdalības līgumus ar bankām vai citiem fondiem, lai iegādātos ieņēmumus no aizdevumu debitora parādiem pakārtota līdzdalībnieka statusā. Lai noskaidrotu, vai šajos līgumos ietvertie pakalpojumi ir atbrīvoti no PVN, ieguldījumu fonds ir lūdzis *Minister Finansów* (turpmāk tekstā – "finanšu ministrs") sniegt iepriekšēju nodokļu nolēmumu par Likuma par PVN 43. panta 1. punkta 38. un 39. apakšpunkta interpretāciju.

10. Ieguldījumu fonds savā pieprasījumā ir norādījis, ka pakārtotai līdzdalībai ir šādas būtiskas pazīmes:

– iniciators apņemas pārskaitīt pakārtotajam līdzdalībniekam visus ieņēmumus no pakārtotas līdzdalības līgumā norādītajiem aizdevumiem;

– par šiem pārskaitījumiem pakārtotais līdzdalībnieks savukārt maksā iniciatoram līgumā noteikto summu;

– aizdevumu debitora parādi, kas ir pakārtotās līdzdalības pamatā, paliek iniciatora aktīvos;

– pakārtotai līdzdalībai ir divkāršs mērķis, proti, iniciatoram tiek nodrošināta likviditāte un tiek segts iniciatora kredītrisks, jo ar konkrētiem aktīviem saistītais risks tiek nodots ieguldījumu fondam;

– starpība no iniciatoram samaksātās summas un summas, ko pakārtotais līdzdalībnieks ir ieguvis no ieņēmumiem no debitora parādiem līguma darbības laikā, ir pakārtotā līdzdalībnieka atlīdzība.

[4] 2004. gada 27. maija Likums par ieguldījumu fondiem un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldību (2004. gada *Dz. U.* Nr. 146, 1546. poz., ar grozījumiem).

11. Ieguldījumu fonds apgalvo – ņemot vērā to, ka pakārtotas līdzdalības līgumā paredzētie pakalpojumi nodrošina likviditāti, tie jāuzskata par kredītu vai finanšu aizdevumu, uz kuru attiecas Likuma par PVN 43. panta 1. punkta 38. apakšpunktā paredzētais atbrīvojums. Alternatīvi – galvenā funkcija ir kredītriska ierobežošana, un tādā gadījumā uz šiem pakalpojumiem būtu jāattiecina atbrīvojums, kas paredzēts Likuma par PVN 43. panta 1. punkta 39. apakšpunktā.

12. Ar 2015. gada 30. decembra nodokļu nolēmumu finanšu ministrs noraidīja ieguldījumu fonda apgalvojumus. Tas uzskatīja, ka uz darījumiem, ko prasītājs raksturojis lūgumā sniegt nodokļu nolēmumu, neattiecas neviens no PVN atbrīvojumiem, kas paredzēti Likuma par PVN 43. panta 1. punkta 38. un 39. apakšpunktā. Tādējādi pakalpojumiem, kurus ieguldījumu fonds vēlas sniegt saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu, būtu jāpiemēro PVN ar pamatlikmi 23 %.

13. Ieguldījumu fonds pret 2015. gada 30. decembra nodokļu nolēmumu cēla prasību *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Reģionālā administratīvā tiesa, Varšava, Polija), kas ar 2017. gada 25. maija spriedumu atcēla šo nodokļu nolēmumu. Šī tiesa uzskatīja, ka pakārtotas līdzdalības līguma mērķis ir nodrošināt, lai iniciatoram būtu piekļuve finansējumam, bet iniciators var brīvi izmantot šo finansējumu pēc saviem ieskatiem. Par līdzekļu nodošanu bankas rīcībā ieguldījumu fonds savukārt saņem ieņēmumus no debitoru parādiem, kas ir pakārtotā līdzdalības līguma priekšmets. Šie ieņēmumi ir līdzīgi procentiem, ko maksā saskaņā ar aizdevuma līgumu. Tāpēc šī tiesa uzskatīja, ka pakārtotas līdzdalības līgums ir finanšu instruments, kas ir līdzīgs aizdevuma līgumam, uz kuru attiecas Likuma par PVN 43. panta 1. punkta 38. apakšpunktā paredzētais atbrīvojums.

14. *Szef Krajowej Administracji Skarbowej* (Valsts nodokļu administrācijas vadītājs, Polija; turpmāk tekstā – "nodokļu administrācija") pārsūdzēja šo spriedumu iesniedzējtiesā – *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa).

15. Iesniedzējtiesa uzskata, ka no ekonomiskā skatpunkta nav šaubu, ka saskaņā ar attiecīgo pakārtotas līdzdalības līgumu sniegtie pakalpojumi ir finanšu instruments, jo to galvenais mērķis ir nodrošināt, ka iniciators var izmantot tam pieejamos līdzekļus. Savukārt iniciatoram šie ieņēmumi no debitora parādiem, kas ir minētā līguma priekšmets, jānodod pakārtotajam līdzdalībniekam.

16. Šajā saistībā iesniedzējtiesa uzsver, ka pakārtotas līdzdalības līgums ir līdzīgs aizdevuma līgumam, ar kuru aizņēmējs iegādājas līdzekļus no aizdevēja un apņemas tos atmaksāt pēc noteikta termiņa. Atlīdzība, ko pakārtotais līdzdalībnieks saņem saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu, ir starpība starp iniciatoram samaksāto summu un summu, ko tas līguma darbības laikā iegūst no ieņēmumiem no debitora parāda. Konceptuāli ekonomiskais guvums, ko saņem pakārtotais līdzdalībnieks, atbilst aizdevuma līguma procentu mehānismam.

17. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka attiecīgajam pakārtotas līdzdalības līgumam ir dažas pazīmes, kas to atšķir no aizdevuma līguma, piemēram, tas, ka pamatā esošie aizdevumi paliek iniciatora aktīvos un pakārtotās līdzdalības līgumā ir skaidri definēts avots, kas tiks izmantots, lai veiktu samaksu pakārtotajam līdzdalībniekam. Turklāt gadījumā, ja iniciatora parādnieks nepilda maksājumu saistības, pakārtotais līdzdalībnieks nevērš prasījumu pret iniciatoru par atlikušajām maksājamām summām.

18. Tādējādi iesniedzējtiesa pauž šaubas, vai attiecīgo pakārtotas līdzdalības līgumu PVN kontekstā var pielīdzināt kredītlīgumam vai aizdevuma līgumam.

19. Šādos apstākļos *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2006/112] 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais atbrīvojums darījumiem, kas saistīti ar kredīta piešķiršanu, kredīta starpniecību vai kredīta pārvaldīšanu, ir piemērojams pamatlietā aprakstītajam pakārtotas līdzdalības līgumam?"

III. Tiesvedība Tiesā

20. Ar 2020. gada 27. oktobri datētais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika reģistrēts 2021. gada 21. aprīlī.

21. Rakstveida apsvērumus Tiesai iesniedza nodokļu administrācija, Polijas valdība un Eiropas Komisija. Tiesa uzdeva lietas dalībniekiem vairākus rakstveida jautājumus rakstveida atbilžu sniegšanai, uz kuriem nodokļu administrācija un Komisija atbildēja 2022. gada 24. februārī. Nodokļu administrācija, Polijas valdība un Komisija Tiesai 2022. gada 24. marta sēdē sniedza mutvārdu paskaidrojumus.

IV. Vērtējums

22. Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais atbrīvojums darījumiem, kas saistīti ar kredīta piešķiršanu, starpniecību un pārvaldīšanu, ir piemērojams pakalpojumu sniegšanai, kāda paredzēta pamatlietā aplūkotajā pakārtotas līdzdalības līgumā, saskaņā ar kuru pakārtotais līdzdalībnieks apņemas maksāt iniciatoram avansa maksājumu apmaiņā pret to, ka visā līguma darbības laikā tas saņems ieņēmumus no galvenajam parādniekam piešķirtā pamataizdevuma debitora parādiem. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai uz līdzekļiem, ko pakārtotais līdzdalībnieks gūst no šā darījuma, attiecas kāds no minētajā tiesību normā paredzētajiem atbrīvojumiem.

23. Pirms analizēju šo jautājumu, vēlētos izteikt šādus trīs apsvērumus. Pirmkārt, Direktīvas 2006/112 137. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstis nodokļa maksātājiem var piešķirt tiesības izvēlēties nodokļa režīmu šīs direktīvas 135. panta 1. punkta b)–g) apakšpunktā minētajiem finanšu darījumiem. Tomēr no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šķiet, var netieši secināt, ka šajā gadījumā minētās direktīvas 137. panta 1. punkta a) apakšpunktā [5] paredzētā nodokļa režīma izvēle finanšu darījumiem nav izdarīta.

24. Otrkārt, Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts attiecas uz trim atbrīvojuma kategorijām, proti, kredīta piešķiršanu, kredīta starpniecību un kredīta pārvaldīšanu. Tomēr nav šaubu, ka šajā gadījumā būtisks ir tikai šajā tiesību normā minētais atbrīvojums attiecībā uz "kredīta piešķiršanu", jo ir skaidrs, ka aplūkotais darījums neietver nedz "starpniecību", nedz arī "kredīta pārvaldīšanu".

[5] Direktīvas 2006/112 137. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstis nodokļa maksātājiem var piešķirt tiesības izvēlēties nodokļa režīmu attiecībā uz šīs direktīvas 135. panta 1. punkta b)–g) apakšpunktā minētajiem finanšu darījumiem.

25. Treškārt, tā kā pamatlietas priekšmets saistīts ar nodokļu nolēmumu par nākotnes darījumu, nevis ar konkrētu nodokļu prasījumu par pagātnes darījumu, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecīgais darījums aprakstīts diezgan vispārīgi. Rakstveida un mutvārdu paskaidrojumos lietas dalībnieki atsaucās uz attiecīgo Polijas tiesisko regulējumu un dažiem vispārīgiem darījuma aspektiem saskaņā ar šo regulējumu. Tomēr, lai sagatavotu šos secinājumus, manuprāt, trūkst informācijas, un darījuma būtība ir jāprecizē iesniedzējtiesai.

26. Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, jānoskaidro, vai attiecīgais pakārtotas līdzdalības darījums ir ar PVN apliekams darījums. Turpinājumā pievērsīšos Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta interpretācijai, izmantojot Tiesas klasiskās interpretācijas metodes.

A. Par darījumu, kas apliekams ar PVN

27. Vispirms vēlos atgādināt, ka saskaņā ar Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu PVN uzliek pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds [6].

28. Manuprāt, šajā lietā prasība saistībā ar nodokļu maksātāja statusu acīmredzami nav problemātiska, jo ieguldījumu fonds veic savu saimniecisko darbību Direktīvas 2006/112 9. panta 1. punkta pirmās daļas izpratnē [7]. Attiecībā uz prasību par atlīdzību, lai gan nav strīda par to, ka ieguldījumu fonda paredzētais pakārtotas līdzdalības darījums tiktu veikts "par atlīdzību", jānorāda, ka šī kvalifikācija šajā lietā ir mazāk acīmredzama Tiesas judikatūras dēļ.

29. Šajā saistībā Tiesa jau ir nospriedusi, ka pakalpojumu sniegšana ir veikta "par atlīdzību" Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē un tādējādi ir apliekama ar PVN tikai tad, ja starp sniegtajiem pakalpojumiem un atlīdzību, ko par tiem saņēmis nodokļa maksātājs, pastāv *tieša saikne* [8].

30. Šāda tieša saikne tiek konstatēta, ja starp pakalpojuma sniedzēju un tā saņēmēju pastāv tiesiskas attiecības, kurās ir savstarpējs izpildījums, un pakalpojumu sniedzēja saņemtā samaksa ir faktiska atlīdzība par pakalpojuma saņēmējam sniegto pakalpojumu [9]. Turklāt Tiesa jau ir atzinusi – lai noteiktu, vai pakalpojums ir sniegts par atlīdzību, nav nozīmes tam, vai šāda atlīdzība izpaužas kā komisijas maksas vai konkrētu maksu samaksa [10].

31. Pamatlietā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem ir skaidrs, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkoto pakārtotas līdzdalības līgumu starp pakārtoto līdzdalībnieku un iniciatoru pastāv savstarpējas tiesiskās attiecības.

32. Šā līguma noslēgšanas posmā savstarpējais izpildījums izpaužas tādējādi, ka pakārtotais līdzdalībnieks iemaksā avansa maksājumu iniciatoram, kurš savukārt piekrīt pārskaitīt pakārtotajam līdzdalībniekam ieņēmumus no pamataizdevuma debitora parāda. Tāpēc man šķiet, ka pakārtotais līdzdalībnieks saņem atlīdzību par pakalpojumu, ar kuru tas nodrošina

6 Direktīvas 2006/112 24. panta 1. punktā pakalpojumu sniegšana ir "jebkurš darījums, kas nav preču piegāde".

7 Saskaņā ar Direktīvas 2006/112 9. panta 1. punkta pirmo daļu par nodokļa maksātāju ir uzskatāma jebkura persona, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisku darbību.

8 Spriedumi, 2010. gada 7. oktobris, *Loyalty Management UK* un *Baxi Group* (C-53/09 un C-55/09, EU:C:2010:590, 51. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2013. gada 26. septembris, *Serebryannay vek* (C-283/12, EU:C:2013:599, 37. punkts).

9 Spriedums, 2015. gada 22. oktobris, *Hedqvist* (C-264/14, EU:C:2015:718, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

10 Spriedums, 1998. gada 14. jūlijs, *First National Bank of Chicago* (C-172/96, EU:C:1998:354, 33. punkts).

likviditāti iniciatoram un sniedz aizsardzību pret kredītrisku, kas saistīts ar pamatā esošajiem aizdevumiem. Pakārtotā līdzdalībnieka atlīdzība par darījumu ir starpība starp avansa summu, ko tas ir samaksājis, un summu, ko iniciators nodod pakārtotajam līdzdalībniekam no debitoru parādiem gūto ieņēmumu veidā. Noslēdzot šādu līgumu, pakārtotais līdzdalībnieks cer, ka pirmā no abām minētajām summām būs mazāka par otro.

33. Tomēr jāatzīmē, ka līdz ar šā līguma stāšanos spēkā iniciatora izpildījums ir atkarīgs no galvenā parādnieka izpildījuma un tādējādi šīs finanšu plūsmas ir atkarīgas no trešās personas, kura nav tieši saistīta ar pakārtotas līdzdalības līgumu [11]. Taču, lai noteiktu atlīdzības esamību, šim faktam kā tādam nav nozīmes.

34. Vērts atzīmēt, ka par debitoru parādu iegādi ir bijušas divas nozīmīgas lietas: *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* [12] un *GFKL Financial Services* [13]. Pirmajā lietā Tiesa atzina, ka darījums, ar kuru uzņēmums par atlīdzību iegādājas parādus, uzņemoties risku, ka parādnieki nepildīs savas saistības, ir parādu piedziņa un faktorings, uz kuru neattiecas Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punktā (tagad – Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkts) paredzētais atbrīvojums [14].

35. Lietā *GFKL Financial Services* [15] Tiesa pārbaudīja neatmaksātu parādu pirkšanu, ko veicis uzņēmējs. Tā atzina, ka uzņēmējs, kas, uzņemoties risku, pērk neatmaksātus parādus par cenu, kura ir zemāka par to nominālvērtību, nesniedz pakalpojumu par atlīdzību un neveic Sestās direktīvas piemērošanas jomā esošu saimniecisku darbību, ja starpība starp šo parādu nominālvērtību un to pirkuma cenu atspoguļo parādu faktisko ekonomisko vērtību to cesijas brīdī [16].

36. Šajā saistībā vērts atzīmēt, tāpat kā to ir norādījusi nodokļu administrācija atbildēs uz rakstveida jautājumiem un lietas dalībnieki tiesas sēdē, ka šīs lietas apstākļi ļoti atšķiras no tiem, kas bija pamatā lietai, kurā tika taisīts spriedums *GFKL Financial Services* [17].

37. Pirmkārt, šajā lietā ieguldījumu fonds, kas rīkojas kā pakārtotais līdzdalībnieks, neiegādājas parādu, nemaz nerunājot par neatmaksātu parādu; drīzāk runa ir par to, ka tiek pārskaitīti ieņēmumi no debitoru parādiem. Citiem vārdiem, atšķirībā no lietas *GFKL Financial Services* [18] faktiem pakārtotais līdzdalībnieks neiegādājas neatmaksātus parādus par cenu, kas ir zemāka par to nominālvērtību. Turklāt šajā lietā nav mainījies pats prasījums, un tas nozīmē, ka saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu pakārtotās līdzdalības iniciators joprojām ir galvenā parādnieka kreditors, savukārt pakārtotais līdzdalībnieks iegādājas no iniciatora tikai prasījumu par to summu samaksu, kuras galvenais parādnieks ir pārskaitījis iniciatoram saskaņā ar sākotnējā aizdevuma attiecībām.

[11] Šis jautājums aplūkots šo secinājumu 60. punktā.

[12] Spriedums, 2003. gada 26. jūnijs (C-305/01, EU:C:2003:377).

[13] Spriedums, 2011. gada 27. oktobris (C-93/10, EU:C:2011:700). Minētajā spriedumā Tiesa interpretēja Padomes Sestās direktīvas 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV 1977, L 145, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Sestā direktīva") 2. panta 1. punktu, kas atbilst Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktam.

[14] Spriedums, 2003. gada 26. jūnijs, *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* (C-305/01, EU:C:2003:377, 80. punkts).

[15] Spriedums, 2011. gada 27. oktobris (C-93/10, EU:C:2011:700).

[16] Minētā sprieduma 26. punkts.

[17] Spriedums, 2011. gada 27. oktobris (C-93/10, EU:C:2011:700).

[18] Turpat.

38. Otrkārt, šajā lietā attiecībā uz jautājumu, vai iniciatoram tiek sniegts pakalpojums, pakārtotais līdzdalībnieks ne tikai iegādājas aizdevumu portfeļa produktus (ieņēmumus no debitoru parādiem), bet arī uzņemas galvenā parādnieka maksājumu saistību neizpildes risku, un vienlaikus tam nav tiesību vērsties pret iniciatoru ar prasījumu par šo neizpildi. Tāpēc šķiet, ka iniciators iegūst priekšrocību, kas pārsniedz aizdevumu portfeļa debitoru parādu nominālvērtību vien.

39. Treškārt, prasījumi, par kuriem bija strīds tiesvedībā, kuras rezultātā tika pasludināts spriedums *GFKL Financial Services* [19], bija neatmaksāti parādi, savukārt pakārtotas līdzdalības līguma priekšmets ir aizdevumi, kuru atmaksāšanas termiņš vēl nav iestājies, un tādējādi brīdī, kad pakārtotais līdzdalībnieks veic avansa maksājumu, nevar noteikt to atgūstamību.

40. Tāpēc, lai arī valsts tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv tieša saikne starp sniegto pakalpojumu un maksājumu, ņemot vērā iepriekš izklāstīto analīzi, es uzskatu, ka pakārtotais līdzdalībnieks ir sniedzis īpašu pakalpojumu saskaņā ar attiecīgo pakārtotas līdzdalības līgumu. Iniciators atlīdzina pakārtotajam līdzdalībniekam, pārskaitot ieņēmumus no sākotnējo aizdevumu debitoru parādiem. Attiecīgais darījums ir saistīts ar pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību, kurai ir tieša saikne ar šo pakalpojumu sniegšanu Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, un tādējādi tas ir ar PVN apliekams darījums.

41. Tagad pārbaudīšu, vai uz pakārtotā līdzdalībnieka sniegtajiem pakalpojumiem attiecas atbrīvojums, kas paredzēts minētās direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā.

B. Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretācija

1. Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta interpretācijas principi

42. Pirmkārt, jāatgādina, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā paredzētie atbrīvojumi ir autonomi Savienības tiesību jēdzieni, kuru mērķis ir izvairīties no atšķirīgas PVN režīma piemērošanas dažādās dalībvalstīs un kuri jāaplūko kopējās PVN sistēmas vispārīgajā kontekstā [20].

43. Otrkārt, jēdzieni, kas tiek izmantoti, raksturojot Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā norādītos atbrīvojumus no nodokļa, ir jāinterpretē šauri, jo šie atbrīvojumi ir atkāpes no vispārējā principa, ka ar PVN apliek katru pakalpojumu, kuru nodokļa maksātājs sniedz par atlīdzību [21]. Tomēr šis šaurās interpretācijas noteikums nenozīmē, ka jēdzieni, kas izmantoti, lai precizētu šos atbrīvojumus, būtu jāinterpretē tā, lai tiem liegtu paredzēto iedarbību [22].

44. Treškārt, iepriekš minētie atbrīvojumi ir jāinterpretē atbilstoši tam, kādiem mērķiem paredzēti Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā noteiktie atbrīvojumi, un to interpretācijā ir jāievēro nodokļu neitralitātes principa prasības, kas raksturīgas kopējai PVN sistēmai [23]. No šī

[19] Turpat.

[20] Spriedumi, 2018. gada 25. jūlijs, *DPAS* (C-5/17, EU:C:2018:592, 28. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2020. gada 2. jūlijs, *Blackrock Investment Management (UK)*, C-231/19, EU:C:2020:513, 21. punkts.

[21] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 19. decembris, *Mailat* (C-17/18, EU:C:2018:1038, 37. punkts), un 2020. gada 8. oktobris, *United Biscuits (Pensions Trustees)* un *United Biscuits Pension Investments* (C-235/19, EU:C:2020:801, 29. punkts).

[22] Citastarp skat. spriedumus, 2004. gada 18. novembris, *Temco Europe* (C-284/03, EU:C:2004:730, 17. punkts); un 2013. gada 21. februāris, *Žamberk* (C-18/12, EU:C:2013:95, 19. punkts).

[23] Spriedums, 2022. gada 13. janvāris, *Termas Sulfurosas de Alcafache* (C-513/20, EU:C:2022:18, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

pēdējā minētā principa izriet, ka tirgus dalībniekiem jādod iespēja izvēlēties organizācijas modeli, kas no saimnieciskā viedokļa tiem atbilst vislabāk, neradot risku, ka viņu darījumi tiks izslēgti no minētajā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma piemērošanas jomas [24].

45. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ir jāizskata jautājums par to, vai pakalpojumi, kas sniegti saskaņā ar attiecīgo pakārtotas līdzdalības līgumu, ir Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētie darījumi, kuriem piemērojams atbrīvojums.

2. Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētais jēdziens "kredīta piešķiršana"

46. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi [25]. Tāpēc jāveic Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta gramatiskā, sistēmiskā un teleoloģiskā interpretācija, ņemot vērā līdzšinējo Tiesas judikatūru par šo pantu un kopējās PVN sistēmas interpretācijas principus [26].

a) Gramatiskā interpretācija

1) Judikatūra par jēdzienu "kredīta piešķiršana" Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē

47. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jēdziens "kredīta piešķiršana" Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir jāinterpretē plaši, tādējādi to nevar attiecināt tikai uz banku un finanšu iestāžu piešķirtiem aizdevumiem un kredītiem [27].

48. Turklāt lietā *Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf* [28] Tiesa ir nospriedusi, ka minētais jēdziens attiecināms uz kredītu, ko preču piegādātājs piešķīris maksājuma atlikšanas veidā [29]. Pēc tam Tiesa tādā pašā veidā [30] uzskatīja, ka "kredīta piešķiršana" citastarp ir arī kapitāla nodrošināšana pret atlīdzību [31]. Tiesa ir norādījusi – ja šāda atlīdzība ir nodrošināta ar procentu maksājumiem, nevar izslēgt citus atlīdzības veidus. Tādējādi tika atzīts, ka preču iegādes priekšfinansēšanai apmaiņā pret to, ka tiek palielināta summa, ko attiecīgā finansējuma saņēmējs atmaksā, ir piemērojams minētais atbrīvojums [32]. Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka "kredīta" piešķiršana

[24] Spriedums, 2020. gada 2. jūlijs, *Blackrock Investment Management (UK)* (C-231/19, EU:C:2020:513, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

[25] Spriedums, 2014. gada 10. septembris, *Ben Alaya* (C-491/13, EU:C:2014:2187, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

[26] Skat. šo secinājumu 42.–45. punktu.

[27] Skat. it īpaši spriedumus, 2019. gada 15. maijs, *Vega International Car Transport and Logistic* (C-235/18, EU:C:2019:412, 44. punkts), un 2018. gada 18. oktobris, *Volkswagen Financial Services (UK)* (C-153/17, EU:C:2018:845, 35. punkts).

[28] Spriedums, 1993. gada 27. oktobris (C-281/91, EU:C:1993:855).

[29] Turpat, 13. punkts. Skat. arī spriedumus, 2004. gada 29. aprīlis, *EDM* (C-77/01, EU:C:2004:243), un 2016. gada 8. decembris, *Stock '94* (C-208/15, EU:C:2016:936).

[30] Ir svarīgi norādīt, ka 2019. gada 17. oktobra sprieduma *Paulo Nascimento Consulting* (C-692/17, EU:C:2019:867) 38. punktā Tiesa atsaucas uz ģenerāladvokāta secinājumu 61. punktu, kurā ir atsauce uz 1993. gada 27. oktobra sprieduma *Muys' en De Winter's Bouw- en Aannemingsbedrijf* (C-281/91, EU:C:1993:855) 12. un nākamajiem punktiem.

[31] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 17. oktobris, *Paulo Nascimento Consulting* (C-692/17, EU:C:2019:867, 38. punkts).

[32] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 15. maijs, *Vega International Car Transport and Logistic* (C-235/18, EU:C:2019:412, 47. un 48. punkts).

"izpaužas kā kapitāla nodošana rīcībā, par kuru tiek maksāta pienācīga atlīdzība, maksājot procentus, vai kā kādas lietas pirkuma maksas nomaksa pa daļām ar piegādātāja piekrišanu, maksājot procentus, ar kuriem tiek atlīdzināts par šo kredītu" [33].

49. Šajā saistībā jāuzsver, ka Tiesa ir nospriedusi – darījumi, kuriem piemērots atbrīvojums saskaņā ar Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktu, tostarp tie, uz kuriem attiecas b) apakšpunkts, ir definēti atbilstoši sniegto pakalpojumu *būtībai*, nevis atkarībā no pakalpojumu sniedzēja vai to saņēmēja, tādējādi šo atbrīvojumu piemērošana nav atkarīga no tās juridiskās personas statusa, kura sniedz pakalpojumus [34]. Citiem vārdiem, atbrīvojumu piemēro nevis atkarībā no prasības, ka attiecīgais darījums jāveic noteikta veida iestādei vai juridiskai personai, bet gan atkarībā no prasības, ka šādam darījumam pēc savas būtības jābūt kredīta piešķiršanas vai kredīta starpniecības darījumam.

50. Rezumējot – lai darījumam piemērotu atbrīvojumu saskaņā ar Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktu, jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem elementiem, bez kuriem atbrīvojums nav piemērojams, proti, ir jābūt kapitālam un ir jābūt atlīdzībai par to, ka šis kapitāls ir pieejams.

2) Aprakstīto pakalpojumu savstarpējā saikne

51. No Tiesai sniegtās informācijas izriet, ka attiecīgais darījums būtībā ir kompleksas dabas, proti, pakārtotais līdzdalībnieks nodod iniciatoram kapitālu, savukārt iniciators nodod pakārtotajam līdzdalībniekam ieņēmumus no debitoru parādiem un kredītsaistību neizpildes risku. Šķiet, šie elementi ir nepieciešami, lai īstenotu visu darījumu, un ir savstarpēji saistīti.

52. Tāpēc jāizanalizē, vai ieņēmumi no debitoru parādiem, ko pakārtotais līdzdalībnieks iegūst no iniciatora, ir atlīdzība par kapitāla sniegšanu [35]. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pakārtotā līdzdalībnieka atlīdzība ir starpība starp debitoru parāda paredzamo vērtību, kas varētu atbilst to nominālvērtībai, un avansa summu, ko pakārtotais līdzdalībnieks samaksājis iniciatoram.

53. Tomēr ir vērts atzīmēt, ka judikatūrā nav precizēts, vai aplūkojamā atlīdzība būtu jāanalizē no iniciatora, no pakārtotā līdzdalībnieka vai no abu skatpunkta. Piemēram, iniciators, iespējams, vēlas samazināt savu riska pakāpi, diversificēt savu kredītportfeli un/vai atbrīvot pašu kapitālu, savukārt pakārtotā līdzdalībnieka mērķis varētu būt ieņēmumu gūšana no galvenajiem parādiem, neesot šo parādu faktiskajam īpašniekam un neesot nekādās attiecībās ar konkrētu galveno parādnieku, tādējādi izvairoties no aizdevuma izpildes pārvaldības.

54. Manuprāt, tā kā no Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta formulējuma izriet, ka uzsvars jāliek uz darījuma būtību [36], tieši ekonomiskā un komerciālā realitāte ir galvenais kritērijs, kas jāņem vērā, lai piemērotu kopējo PVN sistēmu [37]. Tādējādi, lai tāda pakalpojuma sniegšanu, kādu veicis pakārtotais līdzdalībnieks, varētu uzskatīt par "kredīta" piešķiršanu, kas ir

[33] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 17. oktobris, *Paulo Nascimento Consulting* (C-692/17, EU:C:2019:867, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[34] Spriedums, 2019. gada 15. maijs, *Vega International Car Transport and Logistic* (C-235/18, EU:C:2019:412, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

[35] Skat. šo secinājumu 48.–50. punktu.

[36] Pēc analoģijas skat. lietas, ko citējis ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*] secinājumos lietā *Volkswagen* (C-153/17, EU:C:2018:305, 68.–74. punkts).

[37] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 22. novembris, *MEO – Serviços de Comunicações e Multimedia* (C-295/17, EU:C:2018:942, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

atbrīvota no nodokļa saskaņā ar šo tiesību normu, šim pakalpojumam ir jābūt atsevišķam veselumam, kas spēj izpildīt šāda darījuma specifiskās un būtiskās funkcijas [38]. Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa ņem vērā *gan* minētā darījuma ekonomisko mērķi, *gan* arī pakalpojumu saņēmēju intereses [39].

55. Šajā saistībā būtu jāatzīmē – iesniedzējtiesa norāda, ka pakārtotā līdzdalībnieka sniegtajam pakalpojumam ir divkāršs ekonomiskais mērķis, proti, sākotnējo aizdevumu finansēšana un kredītriska nodošana.

3) Sākotnējo aizdevumu finansēšana

56. Iesniedzējtiesa norāda, ka attiecīgais darījums kalpo sākotnējo aizdevumu finansēšanai [40]. Manuprāt, jēdziens "kredīta piešķiršana" Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē ir pietiekami plašs, lai tajā ietvertu arī iniciatora maksājumu pakārtotajam līdzdalībniekam, ja šis maksājums var būt atlīdzība par kapitāla sniegšanu. Turklāt, lai to noteiktu, nav nozīmes tam, vai šis maksājums ir procenti vai cita veida atlīdzība. Manuprāt, ir svarīgi, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka principā summa, ko samaksājis pakārtotais līdzdalībnieks, ir mazāka par summu, ko tas turpmāk saņem, kad iniciators tam pārskaita ieņēmumus. Iesniedzējtiesai tas ir jāpārbauda, bet šķiet, ka šo divu summu starpība patiešām ir atlīdzība, ko saņem pakārtotais līdzdalībnieks par sava kapitāla nodošanu, un tādējādi to var uzskatīt par "kredīta piešķiršanu", kā to interpretē Tiesa. Tomēr, ja šī atlīdzība ietver arī pakalpojumu, kas saistīts ar kredītriska uzņemšanos attiecībā uz noteikta veida riska darījumiem, varētu apgalvot, ka darījuma objektīvais mērķis ir vairāk nekā tikai iniciatora finansēšana.

4) Ar pamatā esošo aizdevumu saistītā riska nodošana

57. Iniciatoram, kuram tiek sniegti pakalpojumi un kura intereses ir būtisks kritērijs [41], attiecīgais darījums ir instruments, ar kuru kredītrisks saistībā ar pamatā esošo aizdevumu vai aizdevumu portfeli tiek nodots pakārtotajam līdzdalībniekam.

58. Par to iesniedzējtiesa norāda, ka pakārtotas līdzdalības līgums darbojas kā mehānisms, ar kuru iniciatora kredītrisks tiek nodots pakārtotajam līdzdalībniekam, jo pakārtotais līdzdalībnieks piekrīt uzņemties iniciatora iespējamo zaudējumu risku saistībā ar sākotnējiem aizdevumiem [42]. Tādējādi varētu uzskatīt, ka attiecīgā darījuma būtisks mērķis ir nodot ar sākotnējiem aizdevumiem saistīto risku [43]. Te ir svarīgi atzīmēt, ka apmaiņā pret pakārtotā līdzdalībnieka avansa maksājumu iniciators piekrīt pārskaitīt ieņēmumus no debitoru parādiem pakārtotajam līdzdalībniekam, kurš maksājumu neizpildes gadījumā galu galā uzņemtos *visus* zaudējumus [44]. Tā kā sākotnējie aizdevumi netiek pārdoti un paliek iniciatora bilancē, varētu pat apgalvot, ka no iniciatora skatpunkta attiecīgā pakārtotā līdzdalības līguma mērķi galvenokārt ir kredīta un

38 Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *FRANCK* (C-801/19, EU:C:2020:1049, 45. punkts).

39 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 8. decembris, *Stock '94* (C-208/15, EU:C:2016:936, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

40 Jāatzīmē, ka Tiesai iesniegtajos materiālos nav skaidri norādīts, vai sākotnējie aizdevumi ir nākotnes vai pašreizējie aizdevumi. Tiesas sēdē šī neskaidrība netika atrisināta.

41 Skat. šo secinājumu 54. punktu.

42 Skat. Likuma par ieguldījumu fondiem 183. panta 4. punktu.

43 Daži no aizdevuma nodošanas veidiem var būt fondēts vai nefondēts pārjaunojums, cesija un līdzdalība vai pakārtota līdzdalība.

44 Šāda nodošana notiek, jo Likuma par ieguldījumu fondiem 183. panta 4. punktā ir paredzēts pienākums pārskaitīt pakārtotajam līdzdalībniekam visus ieņēmumus no vērtspapīrotajiem debitoru parādiem, vērtspapīroto debitoru parādu pamatsummas un summas, kas saņemtas, realizējot ar vērtspapīrotajiem debitoru parādiem saistīto nodrošinājumu.

kapitāla riska pārvaldība. Kopumā ir vispāratzīts, ka vērtspapīrošana, kurai līdzinās pakārtotas līdzdalības darījums, līdztekus aizdevumu pārdošanai vai pārapdrošināšanai ir riska pārvaldības mehānisms [45].

59. Šajā lietā iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus attiecīgā darījuma apstākļus, ir jāpārbauda, vai var uzskatīt, ka riska pārvaldība ir būtisks pakārtotā līdzdalībnieka sniegto pakalpojumu elements.

60. Šajā saistībā, manuprāt, ir svarīgi, ka iniciatora maksājums, ko tas veic saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu, ir atkarīgs no galvenā parādnieka darbības rezultātiem. Ja pēdējais minētais nepilda saistības, iniciators nevar veikt maksājumu pakārtotajam līdzdalībniekam, tādējādi tas nesaņems summu, par kuru bija panākta vienošanās, noslēdzot līgumu. Šajā ziņā divi elementi atšķir attiecīgo darījumu no "tradicionālā" kredītlīguma. Pirmkārt, tieši tas, ka pakārtotajam līdzdalībniekam nav prasījuma pret galveno parādnieku, raksturo attiecīgā darījuma trīspusējo raksturu, jo pakārtotajam līdzdalībniekam nav tiesību piedzīt neatmaksāto aizdevumu. Otrkārt, saskaņā ar "tradicionālo" kredītlīgumu parasti parādnieka pienākums ir sniegt garantijas un nodrošinājumu. Kopumā banku lēmumi par aizdevumu izsniegšanu parasti ir balstīti uz pieejamā nodrošinājuma apjomu [46]. Tomēr attiecīgajā darījumā nav garantiju, kas galvenā parādnieka saistību neizpildes gadījumā mazinātu pakārtotā līdzdalībnieka zaudējumu risku [47].

61. Ņemot vērā attiecīgā darījuma divkāršo mērķi un galvenās pazīmes, es uzskatu, ka attiecīgais pakārtotais darījums ir jānošķir no darījuma, kas bija aplūkots lietā *FRANCK* [48]. Minētais darījums attiecās uz komercsabiedrību, kas nodarbojās ar tējas un kafijas pārstrādi un kas ar triju veidu vienlaikus noslēgtu līgumu starpniecību darīja pieejamus līdzekļus mazumtirdzniecības tīklam. Tā kā šā darījuma ekonomiskais mērķis bija apmierināt minētā mazumtirdzniecības tīkla vajadzības pēc kapitāla [49], Tiesa uzskatīja, un tas bija jāpārbauda valsts tiesai, ka galvenais ieguvums bija – mazumtirdzniecības tīklam bija darīti pieejami līdzekļi, ko komercsabiedrība bija ieguvusi no faktoringa sabiedrības. Tiesa nolēma, ka citi pakalpojumi, ko sabiedrība sniedza, izpildot triju veidu līgumus, bija šī galvenā pakalpojuma papildpakalpojumi, kuriem nebija cita mērķa. Ir skaidrs, ka lietā *FRANCK* aplūkotais darījums atšķirībā no šajā lietā aplūkotā darījuma neietvēra riska nodošanu, bet varēja būt – un tas bija jāpārbauda valsts tiesai – "kredīta piešķiršana" Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

5) Starpsecinājums

62. Attiecīgā darījuma divkāršais mērķis – pamataizdevuma finansēšana un iniciatora kredītriska pārvaldība – ir nedalāmi pakalpojumi, un nevienu no šiem pakalpojumiem – un tas jāpārbauda iesniedzējtiesai – nevar uzskatīt ne par galveno, ne par papildu pakalpojumu. Lai gan abus šos pakalpojumus var piedāvāt atsevišķi, ir skaidrs, ka saskaņā ar attiecīgo pakārtotas līdzdalības līgumu avansa maksājums ir atlīdzība par to, ka tiks iegūti ieņēmumi no debitoru parādiem, kurus iniciators vēlāk nodos pakārtotajam līdzdalībniekam. Iniciators var arī piekrist nodot šos

45 EDSO, *Facilitating Access to Finance – Discussion Paper on Credit Guarantee Schemes*, OECD Publishing, 2010.

46 Turpat.

47 Šis vērtējums veikts, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2021/2167 (2021. gada 24. novembris) par kredītu apkalpotājiem un kredītu pircējiem un par grozījumiem Direktīvā 2008/48/EK un Direktīvā 2014/17/ES (OV 2021, L 438, 1. lpp.) 3. panta 4. punktā sniegto "kredītlīguma" definīciju, proti, tas "ir līgums, kā tas sākotnēji izdots, grozīts vai aizstāts, ar ko kredītiestāde piešķir kredītu atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas līdzīgas finansiālas vienošanās veidā". No tā izriet, ka šajā tiesību normā definētais jēdziens "kredītlīgums" ir īpaši plašs. Šāda definīcija, manuprāt, varētu attiekties uz tādu līgumu kā šajā lietā aplūkotais, kurā paredzēts kapitāls apmaiņā pret atliktiem maksājumiem. Tomēr tas atkal jau neietver riska nodošanu, kas ir neatņemama attiecīgā pakārtotā līdzdalības līguma sastāvdaļa.

48 Spriedums, 2020. gada 17. decembris (C-801/19, EU:C:2020:1049).

49 Sprieduma *FRANCK* 28. punkts.

ieņēmumus apmaiņā pret risku, kas tiek nodots pakārtotajam līdzdalībniekam. Tādēļ es uzskatu, ka, tā kā attiecīgais pakārtotās līdzdalības darījums kalpo par finansēšanas līdzekli un riska nodošanas metodi sākotnējiem aizdevumiem, saistībā ar PVN tas būtu jāņem vērā tikai viss kopumā [50].

63. Tāpēc, manuprāt, – lai gan aizdevumu finansēšanas pakalpojums var atbilst formulējumam "kredīta piešķiršana" un tādējādi Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajam atbrīvojumam, tas tā nav attiecībā uz pakārtotā līdzdalībnieka sniegto pakalpojumu, kas ietver riska uzņemšanos galvenā parādnieka saistību neizpildes gadījumā. Tomēr, tā kā Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta formulējumā nekas neliecina par to, vai tāds pakalpojums, kad pakārtotais līdzdalībnieks uzņemas iniciatora nodoto kredītrisku, ir uzskatāms par "kredīta" piešķiršanu, šis jautājums jāprecizē, ņemot vērā šīs tiesību normas sistēmu un mērķus.

b) Sistēmiskā interpretācija

1) Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta struktūra

64. No sistēmiskā viedokļa būtu jāatzīmē, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā saistībā ar kredītiem, tirgojamiem dokumentiem un vērtspapīriem minēti vairāki dažādi finanšu un banku darījumi un tas var sniegt noteiktas norādes par to, kā būtu jāinterpretē jēdziens "kredīta piešķiršana" šīs tiesību normas b) apakšpunkta izpratnē. Proti, lai gan šā paša punkta d) apakšpunktā ir minēti "darījum[i], tostarp starpniecīb[a], kas skar noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus", f) apakšpunktā ir iekļauti "darījum[i] [..], kas attiecas uz [..] bezseguma parādzīmēm un citiem vērtspapīriem". Manuprāt, šā punkta a), c) un e) apakšpunktu šajā analīzē var neietvert, jo tie attiecas uz jomām, darījumiem vai personām, kas nav būtiski, lai kvalificētu attiecīgo darījumu.

65. Analizējot Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b), d) un f) apakšpunkta piemērošanas jomu, esmu nonākusi pie secinājuma, ka to piemērošanas joma un mērķi ir nedaudz atšķirīgi [51].

66. Pirmkārt, par "kredīta piešķiršanu" Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kā jau esmu norādījusi, Tiesa ir atzinusi, ka tā izpaužas kā kapitāla nodošana rīcībā, par kuru tiek maksāta pienācīga atlīdzība, maksājot procentus, vai kā kādas lietas pirkuma maksas nomaksa pa daļām ar piegādātāja piekrišanu, maksājot procentus, ar kuriem tiek atlīdzināts par šo kredītu [52].

67. Otrkārt, par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā uzskaitītajiem darījumiem Tiesa ir nospriedusi, ka darījumi, kas skar "noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus", ietilpst finanšu darījumu jomā un it īpaši attiecas uz maksājumu instrumentiem, kuru darbības veids ietver

[50] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Deutsche Bank* (C-44/11, EU:C:2012:484, 43. punkts).

[51] Atšķirības var saskatīt šo punktu formulējumā. Šīs tiesību normas b) apakšpunkts attiecas uz "kredīta piešķiršanu", d) apakšpunkts attiecas uz darījumiem, "kas skar" noteiktas banku operācijas, un f) apakšpunktā ir ietverti darījumi, "kas attiecas uz" noteiktām daļām [sabiedrībās vai apvienībās] un vērtspapīriem (skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2015:850, 26. punkts); skat. arī spriedumu, 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 29. punkts)).

[52] Šo secinājumu 48. punkts.

naudas pārskaitīšanu[53]. Nesenā spriedumā Tiesa ir konstatējusi, ka sabiedrības izdotie vekseļi uzskatāmi par "tirgojamiem dokumentiem" šīs tiesību normas izpratnē, ciktāl tajos ietverts šīs sabiedrības kā vekseļa devējas pienākums termiņā samaksāt vekseļa saņēmējam precīzu summu[54].

68. Treškārt, par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta f) apakšpunktā paredzēto atbrīvojumu pietiek atgādināt, ka šis pēdējais noteikums citastarp attiecas uz darījumiem ar "akcijām un daļām sabiedrībās vai apvienībās, bezseguma parādzīmēm un citiem vērtspapīriem". Tiesa ir nospriedusi, ka vērtspapīri piešķir īpašuma tiesības juridiskām personām un "citi vērtspapīri" jāuzskata par tādiem, kas pēc būtības ir salīdzināmi ar citiem vērtspapīriem, kuri ir konkrēti minēti šajā tiesību normā[55]. Turklāt Tiesa ir atzinusi, ka darījumi ar akcijām un citiem vērtspapīriem ietver darījumus tirgū ar tirgojamiem vērtspapīriem un tirdzniecība ar vērtspapīriem ir darbības, kas maina pušu tiesisko un finansiālo stāvokli[56]. Jēdzieni "darījumi ar [..] citiem vērtspapīriem" minētās tiesību normas izpratnē tādējādi attiecas uz darījumiem, kas var radīt, grozīt vai izbeigt pušu tiesības un pienākumus saistībā ar vērtspapīriem[57].

69. Manuprāt, no iepriekš minēto Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta apakšpunktu shēmas izriet, ka d) apakšpunkts attiecas uz maksājumiem un apgrozāmiem instrumentiem[58], bet f) apakšpunkts attiecas tostarp uz ieguldījumiem[59] un darījumiem ar vērtspapīriem, kas var ietvert riska nodošanu, piemēram, kā pamatlietā aplūkoto. Turpretim b) apakšpunkts attiecas uz tradicionālākām kredītoperācijām, kas ietver kapitāla nodošanu par atlīdzību. Tādējādi šķiet, ka darījumi, uz kuriem attiecas Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts, var ietvert dažus kredītoperāciju veidus, bet neietver darījumus, kuri saistīti ar kredītriska nodošanu, kas, šķiet, ir šajā lietā aplūkojamā darījuma būtiska sastāvdaļa.

70. Šajā saistībā iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, ir jāpārbauda, kā ir strukturēts pakārtotas līdzdalības darījums, proti, vai pamatā esošais parāda portfelis ir sadalīts laidienos atbilstoši paredzamajam aizdevumu riska līmenim[60]. Lietas dalībnieki tiesas sēdē neizslēdza iespēju, ka šāds sadalījums notiek, un tādā gadījumā avansa maksājuma un/vai ieņēmumu no debitoru parādiem summas ir atkarīgas no kredītportfeļa kvalitātes un no pakārtotajam līdzdalībniekam nodotā kredītriska iedarbības[61].

71. Kā jau esmu norādījusi šo secinājumu 55.–57. punktā – iesniedzējtiesai gan tas ir jāpārbauda –, pakārtotā līdzdalībnieka sniegtos pakalpojumus saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu acīmredzot veido divi savstarpēji saistīti un vienlīdzīgi elementi, proti, sākotnējo aizdevumu finansēšana un ar sākotnējiem aizdevumiem saistītā kredītriska nodošana pakārtotajam līdzdalībniekam. Ņemot vērā Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta vispārējo struktūru un kredītriska nodošanas elementu, kas padara šo darījumu līdzīgu vērtspapīrošanas darījumam, es uzskatu, ka attiecīgais pakārtotas līdzdalības darījums neietilpst jēdzienā "kredīta

[53] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 12. jūnijs, *Granton Advertising* (C-461/12, EU:C:2014:1745, 36.–38. punkts); 2015. gada 22. oktobris, *Hedqvist* (C-264/14, EU:C:2015:718, 40. punkts), un 2016. gada 26. maijs, *Bookit* (C-607/14, EU:C:2016:355, 40. punkts).

[54] Spriedums, 2020. gada 17. decembris, *FRANCK* (C-801/19, EU:C:2020:1049, 42. punkts).

[55] Spriedums, 2014. gada 12. jūnijs, *Granton Advertising* (C-461/12, EU:C:2014:1745, 27. punkts).

[56] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1997. gada 5. jūnijs, *SDC* (C-2/95, EU:C:1997:278, 72. un 73. punkts).

[57] Spriedumi, 2001. gada 13. decembris, *CSC Financial Services* (C-235/00, EU:C:2001:696, 33. punkts); 2009. gada 29. oktobris, *AB SKF* (C-29/08, EU:C:2009:665, 48. punkts), un 2012. gada 5. jūlijs, *DTZ Zadelhoff* (C-259/11, EU:C:2012:423, 23. punkts).

[58] Spriedums, 2020. gada 17. decembris, *FRANCK* (C-801/19, EU:C:2020:1049).

[59] Spriedums, 1997. gada 6. februāris, *Harnas & Helm* (C-80/95, EU:C:1997:56, 16. un 18. punkts).

[60] Laidiens ir strukturēta finanšu instrumenta daļa, kurai ir konkrēti riski, atlīdzība un/vai maksājuma termiņš. Var pastāvēt prasījumu hierarhija katram laidienam.

[61] Piemēram, ja iniciators iegādājas kredītaizsardzību "zemākas prioritātes laidienam" (tā sauktajam "pirmās kārtas zaudējumu laidienam", kam ir augsta riska un augstas atdeves profils), šādas vērtspapīrošanas mērķis ir nevis radīt likviditāti, bet gan samazināt kapitāla prasības iniciatorbankai apmaiņā pret riska nodošanu investoriem.

piešķiršana" šī punkta b) apakšpunkta izpratnē. Pretējā gadījumā varētu rasties šaubas par minētā punkta f) apakšpunkta pamatojumu, jo visiem tajā uzskaitītajiem darījumiem ir nepieciešams kāds finansējums. Manuprāt, šo secinājumu apstiprina citu ar vērtspapīrošanu saistīto Savienības tiesību aktu tekstu salīdzinoša interpretācija.

2) Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta un Savienības tiesību aktu par vērtspapīrošanu savstarpējā saistība

72. Finanšu jomā vērtspapīrošana ir metode, kas ļauj pārvērst aizdevumus tirgojamos vērtspapīros un pārdot šos vērtspapīrus investoriem [62]. Saskaņā ar vērtspapīru tiesību aktiem tiek nošķirta vērtspapīru "īstā pārdošana" (tradicionālā vērtspapīrošana) un sintētiskā vērtspapīrošana. Sintētiskā vērtspapīrošana atšķirībā no vērtspapīru īstās pārdošanas ietver aizdevumus, kurus banka nepārdod, bet kuri paliek iniciatorbankas bilancē [63]. Ar šiem aizdevumiem saistītais kredītrisks tiek nodots ieguldījumu fondam. Sintētiskā vērtspapīrošana ir "vērtspapīrošana, kur risku pārved, izmantojot kredītu atvasinātos instrumentus vai garantijas, un vērtspapīrotie riska darījumi paliek iniciatoriestādes bilancē" [64]. Darījumam, ko paredzēja attiecīgais pakārtotas līdzdalības līgums, ir noteiktas fondētas sintētiskās vērtspapīrošanas [65] pazīmes vai arī tas vismaz ir tai konceptuāli līdzīgs.

73. Savienības tiesībās ar Regulu (ES) 2017/2402 [66] tika izveidots vispārējs regulējums attiecībā uz vērtspapīrošanu. Tās mērķis ir izveidot regulējumu vienkāršai, pārredzamai un standartizētai vērtspapīrošanai (turpmāk tekstā – "VPS regulējums"), lai Eiropas Savienībā padarītu pieejamākus kredītus un aizsargātu ieguldītājus. Šajā regulā sniegts abu vērtspapīrošanas veidu nošķirums. Minētās regulas 2. panta 1. punkta 10. apakšpunktā sintētiskā vērtspapīrošana ir vērtspapīrošana, kuras satvarā risks tiek nodots, izmantojot kredīta atvasinātos instrumentus vai garantijas, un vērtspapīrotie riska darījumi paliek iniciatora riska darījumi. Tomēr sākotnēji šāda vērtspapīrošana tika izslēgta no VPS regulējuma [67].

74. 2021. gada 31. martā Regula 2017/2402 tika grozīta [68], lai noteiktu veidu sintētisko vērtspapīrošanu iekļautu VPS regulējumā nolūkā palielināt likviditāti un atvieglot piekļuvi finansējumam Covid-19 krīzes kontekstā. Pieņemot Regulu 2021/557, Savienības likumdevējs atzina bilances sintētiskos darījumus – kategoriju, kurā, šķiet, ietilpst vai kurai konceptuāli ir līdzīgs aplūkotais pakārtotas līdzdalības darījums [69].

[62] Skat., piemēram, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-markets/securities-markets/securitisation. Termina "vērtspapīrošana" Savienības juridiskā definīcija sniegta 4. panta 1. punkta 61. apakšpunktā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV 2013, L 176, 1. lpp.).

[63] Rīkojumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu attiecīgais darījums definēts kā "sintētiskā vērtspapīrošana", savukārt Komisija tiesas sēdē norādīja, ka atšķirībā no pamatlietā aplūkotā darījuma šāda vērtspapīrošana saskaņā ar spēkā esošajām Savienības tiesībām neietver finansēšanu ieguldītāja vārdā.

[64] Regulas Nr. 575/2013 242. panta 11. punkts.

[65] Var būt fondēta un nefondēta sintētiskā vērtspapīrošana (skat., piemēram, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/583848/EPRS_BRI%282016%29583848_EN.pdf).

[66] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2017. gada 12. decembris), ar ko nosaka vispārēju regulējumu vērtspapīrošanai un izveido īpašu satvaru attiecībā uz vienkāršu, pārredzamu un standartizētu vērtspapīrošanu, un groza Direktīvas 2009/65/EK, 2009/138/EK un 2011/61/ES un Regulas (EK) Nr. 1060/2009 un (ES) Nr. 648/2012 (OV 2017, L 347, 35. lpp.).

[67] Šajā nozīmē skat. Regulas 2017/2402 24. apsvērumu.

[68] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/557 (2021. gada 31. marts), ar kuru groza Regulu 2017/2402, lai palīdzētu atgūties no Covid-19 krīzes (OV 2021, L 116, 1. lpp.).

[69] Skat. definīciju Regulas 2021/557 9. apsvērumā.

75. Tiesa gan, jaunie noteikumi piemērojami tikai kopš 2021. gada 9. aprīļa, savukārt pamatlietā aplūkotais nodokļu nolēmums tika pieņemts 2015. gada 30. decembrī, proti, laikā, kad uz sintētisko vērtspapīrošanu neattiecās Savienības konkrētās tiesību normas. Tomēr Regulas 2021/557 tiesību normas var sniegt norādi par sintētiskās vērtspapīrošanas pazīmēm un izskaidrot, kā klasificēt pakārtotas līdzdalības līgumu saskaņā ar Savienības tiesību aktiem par vērtspapīrošanu.

76. Šajā saistībā interesanti atzīmēt, ka minētās regulas 11. apsvērumā, kurā ir runa par sintētisko vērtspapīrošanu, ir paskaidrots iepriekš minētais darījuma divkāršais mērķis, uzsverot, ka ieguldītājs pārdod aizsardzību, savukārt iniciators no ieguldītāja pērk kredītaizsardzību un apņemas maksāt kredītaizsardzības prēmiju, kas rada peļņu ieguldītājiem. Regulas 2021/557 13. apsvērumā paskaidrots, ka "sintētiskajā vērtspapīrošanā risku pārved ar kredītaizsardzības līgumu, nevis ar pamatā esošo aktīvu pārdošanas palīdzību". Kā tiesas sēdē apgalvoja Komisija, atšķirībā no minētajā regulā paredzētās sintētiskās vērtspapīrošanas pamatlietā aplūkotajā darījumā pakārtotais līdzdalībnieks patiešām veic sākotnējo maksājumu iniciatoram. Tomēr šim faktam nav nozīmes, ja tiek salīdzināti abu darījumu mērķi, jo ir skaidrs, ka abiem darījumiem ir kredītaizsardzības mērķis.

77. Turklāt Regulas 2021/557 5. apsvērumā Savienības likumdevējs ir norādījis, ka sintētiskā vērtspapīrošana ir viens no veidiem, kā novirzīt riskus no sistēmiski nozīmīgām finanšu sistēmas daļām un ļaut aizdevējiem nostiprināt savas kapitāla pozīcijas un piesaistīt jaunu pašu kapitālu. Tāpēc uzskatu, ka pamatojums tam, lai padarītu sintētisko vērtspapīrošanu pieejamāku, ir saistīts ar šo pašu divkāršo mērķi, kāds ir attiecīgajam pakārtotas līdzdalības līgumam, proti, šo secinājumu 55.–61. punktā izskaidroto divkāršo mērķi.

78. Tādējādi, lai gan Savienības tiesību normas par vērtspapīrošanu neliedz pamatlietā aplūkotos darījumus uzskatīt par tādiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkts, šķiet, tās norāda, ka uz šiem darījumiem attiecas šīs normas f) apakšpunkts. Šo secinājumu 63. un 71. punktā izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomā ietilpst tikai viena pamatlietā aplūkoto darījumu daļa, bet otra daļa – kredītriska nodošana, ko varētu uzskatīt par līdzvērtīgu, turklāt arī būtisku darījuma daļu, – var ietilpt minētā punkta f) apakšpunktā. Jautājums, vai šī pēdējā minētā tiesību norma ir piemērojama attiecīgajam darījumam, nav ietverts iesniedzējtiesas uzdotajā jautājumā un tādējādi nav šīs tiesvedības priekšmets.

3. Teleoloģiskā interpretācija

79. Lai sāktu Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta teleoloģisko interpretāciju, ir jāsamēro prasība šauri interpretēt minētajā pantā paredzētos atbrīvojumus [70] ar jēdziena "kredīta piešķiršana" plašo interpretāciju [71]. Šī pēdējā minētā interpretācija izriet no Direktīvas 2006/112 mērķa nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem [72].

80. Direktīvas 2006/112 apsvērumos nav skaidroti iemesli, kāpēc Eiropas Savienības likumdevējs ir atbrīvojis no nodokļa finanšu pakalpojumus, tostarp kredīta piešķiršanas pakalpojumus.

[70] Skat. šo secinājumu 43. punktu.

[71] Skat. šo secinājumu 47. punktu. Skat. arī spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *FRANCK* (C-801/19, EU:C:2020:1049, 35. punkts).

[72] Skat. it īpaši spriedumu, 2019. gada 15. maijs, *Vega International Car Transport and Logistic* (C-235/18, EU:C:2019:412, 44. un 45. punkts).

81. Par Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punktu (tagad – Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta c) apakšpunkts) Tiesa jau ir atzinusi, ka finanšu darījumiem piemērojamā atbrīvojuma no nodokļa mērķis ir mazināt grūtības, kas saistītas ar nodokļa bāzes un neapliekamās summas noteikšanu[73], un novērst patēriņa kredīta izmaksu pieaugumu[74]. Pēc analoģijas Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta mērķis ir mazināt grūtības, kas saistītas ar nodokļa bāzes un neapliekamās summas noteikšanu, un samazināt finansēšanas izmaksas. Šajā lietā attiecībā uz jautājumu par [grūtību] mazināšanu paliek neatbildēts jautājums, vai saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu veiktais darījums faktiski samazinātu iniciatora iegūtā kredīta izmaksas.

82. Pirmkārt, par mērķi, kas attiecas uz nodokļa bāzes noteikšanas grūtībām, kā to tiesas sēdē minēja nodokļu administrācija, nav nekādu grūtību to noteikt, jo starpību, ko veido abas attiecīgās summas – avansa summa, ko samaksājis pakārtotais līdzdalībnieks, un ieņēmumi no debitoru parādiem – var objektīvi aprēķināt. Tādējādi ar attiecīgo darījumu pirmais mērķis netiek sasniegts.

83. Otrkārt, attiecībā uz izvairīšanos no kredīta izmaksu palielināšanas vai samazināšanas paliek jautājums, vai darījums, kas veikts saskaņā ar pakārtotas līdzdalības līgumu, faktiski samazinātu iniciatora iegūtā kredīta izmaksas. Manuprāt, lai gan vērtspapīrošana ir instruments, kas var radīt bankām vairāk iespēju nodrošināt finansējumu, diversificēt savu portfeli vai ļaut tām pārvaldīt risku, ir ļoti apšaubāmi, vai tas patiešām samazina finansējuma izmaksas, jo šāds darījums ir saistīts ar iniciatora riska nodošanu pakārtotajam līdzdalībniekam. Šāda riska nodošana tomēr principā kaut ko maksā, tādējādi droši vien vai nu samazinās summa, ko maksā pakārtotais līdzdalībnieks, un/vai arī palielinās ieņēmumu veidā veiktais iniciatora maksājums. Tomēr šāda faktu analīze jāveic iesniedzējtiesai, lai noteiktu, vai ar attiecīgo darījumu faktiski tiek samazinātas finansēšanas izmaksas un vai tiek sasniegts Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētais mērķis.

84. Rezumējot – uzskatu, ka tāds darījums kā pamatlietā aplūkotais acīmredzami nav viens no Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajiem finanšu darījumiem, kuri atbrīvoti no PVN saistībā ar "kredīta" piešķiršanu. Tomēr ir iespējams, ka uz šādu darījumu, ņemot vērā būtisko riska pārvaldības komponentu, ko nodrošina pakārtotais līdzdalībnieks, var attiekties citas tiesību normas, piemēram, minētā punkta f) apakšpunkts.

V. Secinājumi

85. Uz *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) uzdoto prejudiciālo jautājumu ierosinu Tiesai atbildēt šādi:

Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais atbrīvojums darījumiem, kas saistīti ar kredīta piešķiršanu, starpniecību un pārvaldību, nav piemērojams pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar pamatlietā aplūkoto pakārtotas līdzdalības līgumu, atbilstoši kuram pakārtotais līdzdalībnieks apņemas maksāt iniciatoram avansa maksājumu apmaiņā pret to, ka visā līguma darbības laikā tas saņems ieņēmumus no galvenajam

[73] Kā ir norādījis ģenerāladvokāts M. Špunars, literatūrā vispārēji tiek atzīts, ka šos pakalpojumus, kas attiecas tikai uz finanšu apriti, ir pārāk grūti aplikt ar nodokli, jo ir grūtības noteikt nodokļa bāzi (skat. secinājumus lietā *Volkswagen*, C-153/17, EU:C:2018:305, 80. punkts).

[74] Spriedums, 2007. gada 19. aprīlis, *Velvet & Steel Immobilien* (C-455/05, EU:C:2007:232, 24. punkts).

parādniekam piešķirtā pamataizdevuma debitora parādiem, jo b) apakšpunkts neattiecas uz kredītrisku, ko iniciators ir nodevis pakārtotajam līdzdalībniekam, un šī – tas jāpārbauda iesniedzējtiesai – ir būtiska šā darījuma sastāvdaļa.